

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 10 mars 1927 kl. 4 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om befogenhet för domstol
att i vissa fall förordna god man att å bolagsstämma
föra talan för aktie.*

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 34, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Boman* föreslagit, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t täcktes utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i lagen om aktiebolag, att domstol må för vissa fall kunna förordna god man att å bolagsstämma föra talan för aktie.

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Av motiveringen till berörda hemställan synes framgå, att motionären med sitt förslag, att domstol skulle kunna förordna god man att föra talan för aktie, avsett sådana fall, där för fattande av beslut å bolagsstämma fordras samtycke av ägare till alla aktier eller ock till tre fjärdedelar av dem.

Enligt 91 § 1 mom. i lagen om aktiebolag är beslut, som innefattar sådan ändring av bolagsordningen, att rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier rubbas, eller att förbehåll om viss lösningsrätt till aktier intages i bolagsordningen, ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom. Försämras genom beslutet allenast vissa aktiers rätt eller skall nyssnämnda förbehåll gälla allenast vissa aktier, erfordras dock samtycke endast av ägarna till nämnda aktier. Vid nedsättning av bolags aktiekapital gäller enligt 93 § 1 mom., att för giltigheten av beslut, varigenom rättsförhållandet mellan aktierna rubbas, samtycke fordras av ägarna av de aktier, vilkas rätt genom beslutet försämras. I visst fall är emellertid beslutet, änskönt därigenom den rätt som tillkommer aktier försämras, giltigt, där alla i omröstningen deltagande ägare av sådana aktier förenat sig om beslutet samt de tillika företrätt tre fjärdedelar av samtliga aktier av sagda slag.

För giltigheten av vissa andra beslut uppställas såsom villkor antingen samtycke av alla aktieägare eller ock beslut å två på varandra följande stämmor, därav minst en ordinarie, jämte viss röstpluralitet å den sista stämman. Denna pluralitet är olika bestämd i olika fall. I 91 § 2 mom. föreskrives beträffande

*Vissa fall,
då särskild
röstpluralitet
å bolags-
stämma
erfordras.*

där omförmälda beslut, avseende ändring av bolagsordningen i fråga om grunderna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma eller om användande av bolagets vinst eller av bolagets behållna tillgångar vid dess upplösning m. m., att beslutet å den sista stämman biträtts av samtliga röstande och att dessa tillika företrätt minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet. — Enligt 91 § 3 mom. fordras för giltigheten av beslut om ändring av bolagsordningen i fråga om föremålet för bolagets verksamhet, att minst tre fjärdedelar av de röstande å den sista stämman biträtt beslutet och att dessa tillika företrätt minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet. Enahanda regel gäller för beslut om ökning av aktiekapitalet, där aktier med olika rätt finnas; dock erfordras, att de röstande, som biträtt beslutet, företrätt jämväl minst tre fjärdedelar av varje särskilt slag av aktier.

Den i 91 § 1 mom. angivna regel om samtycke av alla eller vissa aktieägare har sin grund i önskan att tillförsäkra aktieägare den rättsställning inbördes, som bestämts vid bolagets bildande, medan bestämmelserna om kvalificerad majoritet tillkommit i syfte att skydda en minoritet av aktieägare mot den rättskränkning, som kan bli följd av ett majoritetsbeslut.

Enligt 1910 års lag i dess ursprungliga lydelse fordrades för giltigheten av beslut, varigenom rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier rubbades eller förbehåll om viss lösningsrätt till aktier intogs i bolagsordningen, samtycke av alla aktieägare, sålunda ej blott av ägarna av de aktier, vars rätt genom beslutet försämrades eller för vilka förbehållet skulle gälla. Den mildring av bestämmelserna, som sedermera ägt rum, skedde i samband med 1924 års lagstiftning till underlättande av beslut om nedsättning av aktiekapital.

*Motion I: 48
vid 1917 års
riksdag.*

I detta sammanhang vill utskottet även erinra om ett beträffande ifrågavarande bestämmelser framlagt ändringsförslag. I en vid 1917 års riksdag inom första kammaren väckt motion, nr 48, hemställdes nämligen om sådan ändring av 91 § 1 mom. aktiebolagslagen, att för beslut, som i detta moment behandlades, skulle krävas, att samtliga aktieägare förenat sig om beslutet eller att beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, samt å den stämma, som sist hållits, biträtts av minst nio tiondelar av de röstande och dessa tillika företrätt minst nio tiondelar av hela aktiekapitalet.

I utlåtande, nr 13, över motionen anförde lagutskottet:

Ifrågavarande lagrum stadgar anslutning av samtliga aktieägare för giltighet av beslut om ändring i bolagsordning, varigenom rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier rubbas eller förbehåll om viss lösningsrätt till aktier i bolagsordningen intages.

Grunden till detta stadgande är givetvis avsikten att betrygga åt en var aktieägare fortbeståndet av den inbördes rättsställning emellan aktieägare, som vid bolagets tillkomst avtalats; och nu gällande lag torde härutinnan endast giva uttryck åt en princip, som även tidigare med stöd av allmänna rättsgrundsatser ansetts äga giltighet.

En rubbning av den rättsställning, som sålunda ansetts böra tillkomma varje deltagare i bolagsavtalet, lär ej kunna ifrågasättas utan synnerligt starka skäl och utan betryggande garantier för att den enskilde aktieägarens rätt ej kränkes.

Att praktisk olägenhet kan vållas genom den vetorätt, som förbehållits varje aktieägare, må vara antagligt. Och möjligen kunna dylika olägenheter framträda i den utsträckning och under sådana omständigheter, att ett verkligt missförhållande kan anses vara för handen. Att så för närvarande skulle vara fallet, har ej påvisats.

Utskottet finner sig alltså sakna anledning att förorda en ändring av ifrågasvarande lagrum i motionens syfte.

På grund härav hemställde utskottet, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Denna hemställan bifölls av båda kamrarna.

Såsom redan anförts, åsyftar motionären med sitt förslag införande av rätt för domstol att i vissa fall förordna god man att föra talan å bolagsstämma för aktie, nämligen då fråga är om beslut, för vars giltighet kräves, att alla aktieägare förenat sig om beslutet eller ock att en viss pluralitet av dem biträtt detsamma.

Utskottet.

Det torde med fog kunna antagas, att i de fall, där allenast viss pluralitet erfordras, svårigheter för uppbringande av erforderlig röstövertikt mera sällan uppkomma därigenom, att ägare av aktier äro oanträffbara och aktierna av denna anledning ej bliva företrädde å stämman. I viss mån annorlunda ställer det sig däremot vid de beslut, där samtycke fordras av alla aktieägare. Särskilt i stora bolag med många aktieägare kan det visa sig omöjligt att vinna kändedom om dem alla, till följd varav vissa av aktierna bliva orepresenterade å stämman och det åsyftade beslutet ej kan åstadkommas. Emellertid är att märka, att genom den ovan omförmälda år 1924 genomförda lagstiftningen till underlättande av beslut om nedsättning av aktiekapital det förut uppställda kravet å samtycke av alla aktieägare i vissa viktiga fall eftergivits. På grund härav torde ytterligare lättnad med avseende å berörda fordran icke i någon högre grad vara erforderlig, och i allt fall synes ej ett så starkt behov därav föreligga, att detsamma måste i en eller annan ordning från lagstiftningens sida tillgodoses.

Under återopandande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågasvarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 mars 1927.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman, Hederstierna, Klefbeck, Borell**, *Edw. Larson**, *Erik Anderson* och *Per Gustafsson**;

från andra kammaren: herrar *af Ekenstam**, *Lindley, Leo, Jansson* i Edsbäcken, *Johansson* i Brånalt, *Johanson* i Huskvarna*, *Carlson* i Mölndal och *Olsson* i Mellerud*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.